

Eurofound

Kvalitet života u zemljama proširenja

Treće Ispitivanje kvaliteta života u Evropi – Srbija

[Kliknuti za sadržaj](#)

Sadržaj

Subjektivno blagostanje	1
Zdravlje i mentalno blagostanje	3
Životni standard	4
Ravnoteža posao-privatni život	5
Javne službe	7
Poverenje i napetost	8
Participacija i isključenost	10
Literatura	11

Šifre zemalja

EU27

Redosled zemalja je prema protokolu EU po abecednom redu geografskih imena zemalja na izvornom jeziku.

BE	Belgija	FR	Francuska	AT	Austrija
BG	Bugarska	IT	Italija	PL	Poljska
CZ	Češka Republika	CY	Kipar	PT	Portugal
DK	Danska	LV	Letonija	RO	Rumunija
DE	Nemačka	LT	Litvanija	SI	Slovenija
EE	Estonija	LU	Luksemburg	SK	Slovačka
IE	Irska	HU	Mađarska	FI	Finska
EL	Grčka	MT	Malta	SE	Švedska
ES	Španija	NL	Holandija	UK	Ujedinjeno Kraljevstvo

Zemlje proširenja

HR	Hrvatska	IS	Island
ME	Crna Gora	MK	Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija ¹
SR	Srbija	TR	Turska
XK	Kosovo ²		

¹ MK odgovara ISO šifri 3166. To je privremena šifra koja ni na koji način ne prejudicira konačnu nomenklaturu za ovu zemlju, oko čega će usaglašavanje biti izvršeno nakon zaključenja pregovora koji se trenutno vode pod okriljem Ujedinjenih nacija (http://www.iso.org/iso.country_codes/iso_3166_code_lists.htm).

² Ova šifra se koristi u praktične svrhe i nije zvanična ISO šifra.

Ovaj dokument je jedan u seriji dokumenata o zemljama proširenja EU koje su obuhvaćene Ispitivanjem kvaliteta života u Evropi (IKŽE) 2012: Hrvatskoj, Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, Islandu, Kosovu, Crnoj Gori, Srbiji i Turskoj. Za osnovne informacije, uključujući odlike ispitivanja i definicije pokazatelja o kojima se izveštava u ovom dokumentu, pogledajte **Kvalitet života u zemljama proširenja: treće Ispitivanje kvaliteta života u Evropi – uvod**.

Tabela 1: *Demografski profil 2007, 2009. i 2012*

	2007	2009	2012
Broj stanovnika (na dan 1. januar)	7.397.651	7.334.937	7.241.295
Starosna struktura: lica <15 godina kao % ukupnog broja stanovnika	15,6	15,3	14,9
Starosna struktura: lica 15-64 godina kao % ukupnog broja stanovnika	67,2	67,6	68,2
Starosna struktura: lica od 65+ godina kao % ukupnog broja stanovnika	17,2	17,1	16,9
Žena na 100 muškaraca	105,7	105,7	105,6
Očekivani životni vek na rođenju, muškarci	n.d.	71	n.d.
Očekivani životni vek na rođenju, žene	n.d.	76	n.d.

Napomena: n.d. = nije dostupno

Subjektivno blagostanje

Tabela 2: *Subjektivno blagostanje*

	Srbija	Opseg za 34 anketirane zemlje		EU27
		Minimum	Maksimum	
Zadovoljstvo životom (skala 1-10)	6,3	Bugarska 5,5	Danska 8,4	7,1
Sreća (skala 1-10)	7,1	Bugarska 6,3	Island 8,3	7,4
Optimizam u vezi s budućnošću (% „slažem se” ili „slažem se u potpunosti”)	60%	Grčka 20%	Island 87%	52%

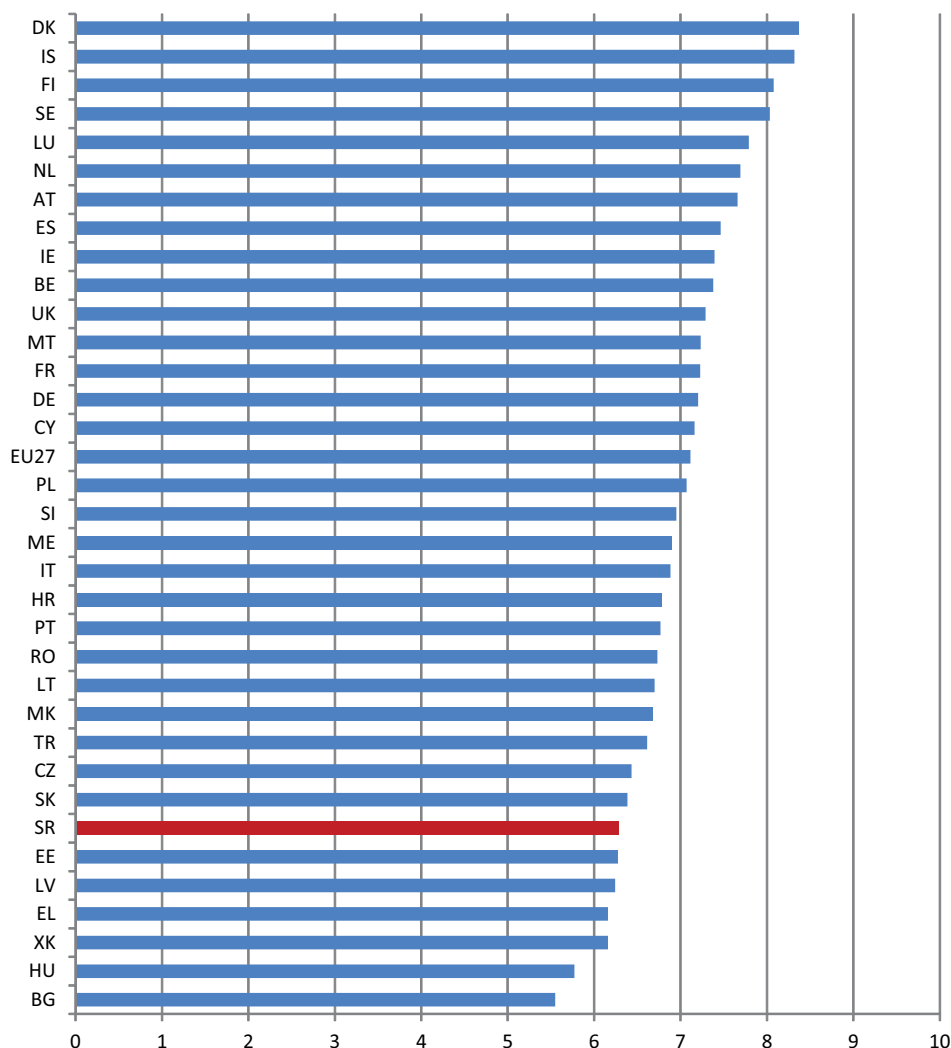
Jedan od načina da se izmeri napredak nekog društva jeste da se oceni subjektivno blagostanje njenih građana, kao dodatak uobičajenim ekonomskim informacijama, poput bruto domaćeg proizvoda (BDP). U ovom izveštaju proučavaju se tri mere subjektivnog blagostanja: zadovoljstvo životom, sreća i optimizam.

U proseku, ljudi u Srbiji ocenjuju zadovoljstvo svojim životom sa 6,3 na skali od 1 do 10 (slika 1). To je daleko ispod proseka od 7,1 u EU27, gde stepen zadovoljstva životom varira od 5,5 u Bugarskoj do 8,4 u Danskoj. U poređenju s ostalim anketiranim zemljama proširenja, brojka za Srbiju je malo iznad najniže ocene, zabeležene na Kosovu (6,2).

Izveštaj o Ispitivanju kvaliteta života u Evropi pokazuje da su zdravlje, prihodi, nezaposlenost i uzrast najtešnje povezani sa subjektivnim blagostanjem u EU (Eurofound, 2012). Analiza podataka ukazuje na sličnu povezanost u Srbiji, iako je nezaposlenost manje snažan pokazatelj nego u EU27.

Kao i u većini zemalja, ljudi u Srbiji uopšteno ocenjuju zadovoljstvo svojim životom nižom ocenom nego sreću (7,1), a razlika između ta dva pokazatelja subjektivnog blagostanja je -0,8. Istraživanja ukazuju na to da ljudi, naročito u zemljama u kojima je nezadovoljstvo životom veliko, uspevaju da kompenzuju nezadovoljstvo kvalitetom svog života putem, na primer, porodičnih odnosa i ličnih prilagodavanja. U Srbiji, zadovoljstvo porodičnim životom (8,0) je malo veće nego u EU27 (7,8).

Slika 1: Zadovoljstvo životom

Napomena: Skala 1-10.

U Srbiji 60% stanovništva je optimistično u vezi s budućnošću, što je iznad proseka u EU27 od 52%. Ostale anketirane zemlje proširenja takođe pokazuju viši stepen optimizma; međutim, on je u nekim susednim zemljama mnogo viši. Pošto stepen optimizma opada s godinama, položaj Srbije može delimično da se objasni srazmerno visokim procentom starijih ljudi.³ Ukupno 84% onih uzrasta 18–24, ali svega 47% onih starosti 65 i više godina izrazili su optimizam. Stepene se stalno povećava s prihodima, počevši od 44% u četvrtini s najnižim primanjima, te raste sve do 68% u četvrtini s najvišim prihodima.

³ Samo Hrvatska ima veći procenat stanovništva starosti 65 i više godina, i tamo je stepen optimizma najniži od sedam država koje nisu članice EU.

Stepen optimizma zabeležen kod nezaposlenog stanovništva (51%) je takođe značajno niži od proseka. Kao što je i navedeno u izveštaju o Ispitivanju kvaliteta života u Evropi, procenat stanovništva koji je optimističan u vezi s budućnošću ima pozitivnu korelaciju s prosečnim zadovoljstvom ekonomskom situacijom u zemlji i s poverenjem u vladu.

Zdravlje i mentalno blagostanje

Tabela 3: Zdravlje i mentalno blagostanje

	Srbija	Opseg za 34 anketirane zemlje		EU27
		Minimum	Maksimum	
Zadovoljstvo zdravljem (skala 1-10)	7,4	Letonija 6,5	Kipar 8,4	7,3
Mentalno blagostanje (skala 0-100)	54	Srbija 54	Danska 70	62,5

U proseku, zadovoljstvo ljudi svojim zdravljem u Srbiji je 7,4 na skali od 1 do 10. To je slično proseku za EU27, koji iznosi 7,3, a gde se rezultati kreću od 6,5 u Letoniji do 8,4 na Kipru. Nakon Hrvatske, a zajedno s Kosovom, Srbija ima najniži stepen zadovoljstva sopstvenim zdravljem od svih sedam zemalja koje nisu članice EU, a anketirane su za potrebe Ispitivanja kvaliteta života u Evropi.

Poređenje stepena zadovoljstva zdravljem između različitih starosnih kategorija ističe važnost starosti; zadovoljstvo zdravljem se smanjuje sa 9,3 među onima starosti 18-24 godine na 5,0 među onima starosti 65 i više godina.

Praćenje i rešavanje pitanja vezanih za mentalno blagostanje je postalo prioritet, pošto veliki broj istraživanja pokazuje da nezaposlenost, siromaštvo i socijalna isključenost imaju štetan uticaj na mentalno zdravlje. Dobro mentalno zdravlje je u pozitivnom smislu povezano i sa zadovoljstvom životom (Eurofound, 2012). Indeks mentalnog blagostanja Svetske zdravstvene organizacije (WHO-5) u Srbiji iznosi 54, što je najniži zabeleženi rezultat od sve 34 anketirane zemlje.

Obrasci mentalnog zdravlja su uglavnom slični onima zabeleženim u EU; muškarci (56) imaju bolje rezultate od žena (52), a ova razlika među polovima se primećuje u različitim starosnim grupama. Međutim, saznanje da starije žene u Srbiji imaju najslabije mentalno blagostanje umnogome ukazuje na bol pretrpljen tokom ratova na Balkanu.⁴

Kao i u EU27, mentalno blagostanje stanovništva se povećava kako se povećavaju prihodi. Međutim, dok u EU indeks mentalnog zdravlja nezaposlenih često bude daleko ispod proseka, u Srbiji (54), i ostalim zemljama zapadnog Balkana, nisu utvrđene značajne razlike.

⁴ Slični obrasci se javljaju i u ostalim zemljama zapadnog Balkana, ali u tim zemljama ima suviše mali broj žena starosti 70 i više godina da bi se mogli izvesti statistički zaključci.

Životni standard

Tabela 4: *Životni standard*

	Srbija	Opseg za 34 anketirane zemlje		EU27
		Minimum	Maksimum	
Zadovoljstvo životnim standardom (skala 1-10)	5,3	Bugarska 4,7	Danska 8,3	6,9
Teškoća sastavljanja kraja s krajem (% „teško” ili „veoma teško”)	31%	Danska 3%	Grčka 50%	17%
Broj stavki koje ljudi ne mogu sebi da priušte (skala 0-6)	2,2	Luksemburg 0,3	Bugarska 2,9	1,2
Neformalna dugovanja (% dospelih neplaćenih obaveza tokom poslednjih 12 meseci)	9%	Malta 1%	Kosovo 21%	8%

Sa ocenom 5,3, Srbija je na pretposlednjem mestu po zadovoljstvu životnim standardom od sve 34 anketirane zemlje (nalazi se iznad Bugarske, koja ima ocenu 4,7). Indeks bede, mera koja daje opšti pregled sabirajući stopu nezaposlenosti i stopu inflacije, nalazi se među najvišim u sve 34 anketirane zemlje i iznosi 30,3. Ovaj indeks je 2011. bio veći samo na Kosovu (52,3) i u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji (35,9).

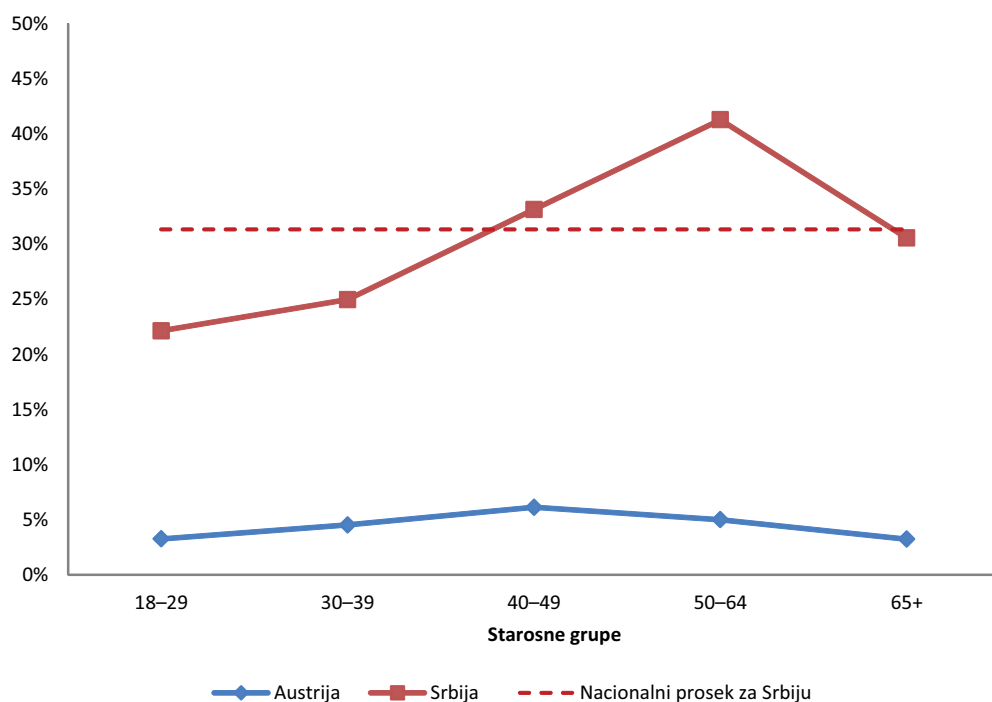
Đini koeficijent je mera nejednakosti prihoda. Prema zvaničnoj nacionalnoj statistici, on je 2009. bio 29,5 (Odeljenje za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva, 2010), stavljajući Srbiju u blizinu Švedske, Islanda i Kipra prema tom indeksu (Eurostat, 2013). Zavod za statistiku Srbije je izvestio da je u 2009. 17% stanovništva živelo na ivici siromaštva, što je brojka slična onoj u Italiji, Portugalu, Letoniji i Estoniji.⁵

Međutim, oko 31% Srba ima teškoće da sastavi kraj s krajem, što prema ovom pokazatelju svrstava Srbiju u donju trećinu anketiranih zemalja. Procenat stanovništva koji kaže da ima teškoće u sastavljanju kraja s krajem je veći u Grčkoj (50%, što je najviši procenat od sve 34 anketirane zemlje), zatim slede Bugarska (40%), Mađarska (37%), Letonija (34%), Slovačka (32) i Rumunija (32%).

Onima starosti 50-64 je najteže kad je reč o sastavljanju kraja s krajem u Srbiji (slika 2). Moguće je da je grupa srednjih godina (oni starosti između 40 i 49 godina i neki od onih starijih od 50) uspela da podnese posledice ratova na Balkanu u vezi sa svojim profesionalnim razvojem i blagostanjem. Teškoće u sastavljanju kraja s krajem se najređe javljaju kod najmlađih grupa (18-39 godina). Ipak, one su kod njih veće nego kod većine stanovništva iste starosne grupe u ostatku Evrope.

⁵ Na osnovu Ispitivanja kvaliteta života u Evropi 2012, ocene Đini koeficijenta i rizika od siromaštva su značajno više.

Slika 2: Stanovništvo prema starosnoj grupi koje ima teškoće ili velike teškoće da sastavi kraj s krajem

Kad je reč o materijalnom lišavanju, stanovništvo Srbije u proseku ne može sebi da priušti 2,2 od 6 stavki koje se smatraju važnim za pristojan životni standard.⁶ Susedi Srbije imaju sličan rezultat po ovom pokazatelju, ali je viši od većine drugih evropskih zemalja. U tom pogledu, Srbija se nalazi između druge i poslednje trećine zemalja s najvećim lišavanjem.

U Srbiji, 9% stanovništva nije u mogućnosti da vraća pozajmice prijateljima i porodici; to je više od prosečnih 8% u EU27. Međutim, taj procenat je u Srbiji mnogo niži od onog na Kosovu i u Turskoj (21% u obe), dve zemlje s najvećim procentom stanovništva koje ima teškoće u vraćanju neformalnih dugovanja.

Ravnoteža posao-privatni život

Tabela 5: Ravnoteža posao-privatni život

	Srbija	Opseg za 34 anketirane zemlje		EU27
		Minimum	Maksimum	
Sukob na relaciji posao-privatni život (u bilo kom aspektu, % žena)	85%	Italija 44%	Kipar 86%	59%
Sukob na relaciji posao-privatni život (u bilo kom aspektu, % muškaraca)	77%	Italija 39%	Srbija 77%	54%
Obavljanje kućnih poslova najmanje nekoliko dana nedeljno, razlika između žena i muškaraca (procentualni poeni)	50	Finska 11	Turska 72	30
Žene, ekonomski neaktivne, koje žele da rade (%)	57%	Kosovo 45%	Island 91%	70%

⁶ To su: adekvatno zagrevanje doma; plaćanje nedelju dana odmora godišnje van kuće (ne boravak kod rodbine); obrok s mesom, piletinom ili ribom svaki drugi dan; zamena pohabanog nameštaja; kupovina nove, a ne polovne odeće; pozivanje prijatelja ili porodice na piće ili obrok bar jednom mesečno.

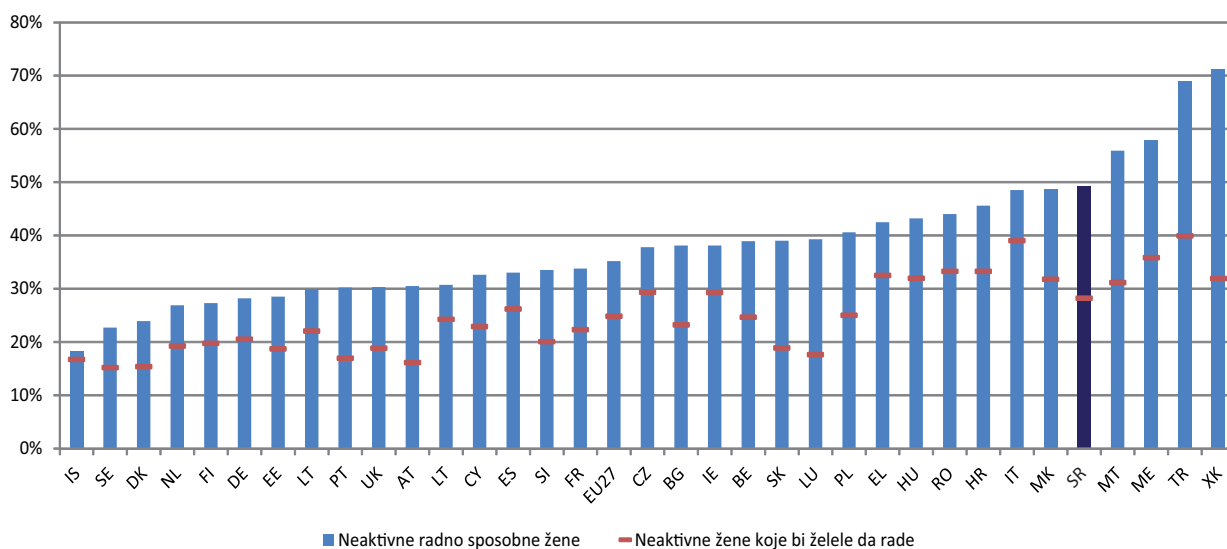
Usklađivanje posla s privatnim životom važno je za kvalitet života, kao i za povećanje broja prilika da više ljudi radi i za postizanje rodne ravnopravnosti. Tokom Ispitivanja kvaliteta života u Evropi zaposlenima se postavlja pitanje da li imaju problema u ispunjavanju porodičnih obaveza ili kućnih poslova zato što im posao oduzima previše vremena ili zato što su suviše umorni posle posla, kao i da li im je teško da se koncentrišu na poslu zbog porodičnih obaveza.

U Srbiji, kao i u ostalim zemljama proširenja (osim Islanda), postoji relativno visok procenat i žena i muškaraca koji doživljavaju sukob na relaciji posao–privatni život. U stvari, Srbija ima najveći procenat stanovništva koji doživljava sukob na relaciji posao–privatni život (80%) od svih zemalja u kojima je ispitivanje izvršeno. Moguće je da to ima veze s organizovanjem posla i nefleksibilnim radnim vremenom. Te probleme bi mogli da reše socijalni partneri i politika vlade čiji cilj bi bio da pomognu radnicima da bolje usklade posao i privatni život.

Privatni život, u određenoj meri, oblikuje količina svakodnevnih kućnih poslova i njihova raspodela među članovima porodice. Kućni poslovi mogu predstavljati značajno dodatno opterećenje za žene ako su glavni vršioci kućnih poslova, naročito ako su pritom i zaposlene. Razlika u doprinosu muškaraca i žena kućnim poslovima u Srbiji (50 procentnih poena) je iznad proseka u EU. Veća je nego u Hrvatskoj (43 procentna poena), ali je slična ostalim zemljama zapadnog Balkana.

U Srbiji, poput ostalih zemalja proširenja (osim Islanda), postoji relativno veliki procenat radno sposobnih žena, 49%, koje nisu deo radne snage (slika 3). Međutim, više od polovine njih (57%) bi želele da imaju plaćeni posao ako bi slobodno mogle da biraju svoje radno vreme. Te dve brojke ukazuju na to da u zemlji postoji potencijal za povećanje stope učešća na tržištu rada razvijanjem uravnotežene organizacije posla. To bi takođe moglo da posluži i u svrhe postizanja veće ravnopravnosti polova u smislu poslovnih i porodičnih obaveza.

Slika 3: Procenat neaktivnih radno sposobnih žena na tržištu rada i procenat onih koje bi želele da rade

Izvor: Ispitivanje radne snage u Evropi (Eurostat) i Ispitivanje kvaliteta života u Evropi

Javne službe

Tabela 6: Javne službe

	Srbija	Opseg za 34 anketirane zemlje		EU27
		Minimum	Maksimum	
Troškovi kao problem prilikom odlaska kod lekara (% onih koji imaju velike teškoće)	14%	UK 1%	Grčka 28%	8%
Domaćinstva s decom uzrasta <12 godina koja koriste usluge brige o deci	23%	Turska 7%	Švedska 69%	34%
Procenat ispitanika koji koriste javni prevoz	85%	Kipar 50%	Turska 97%	87%

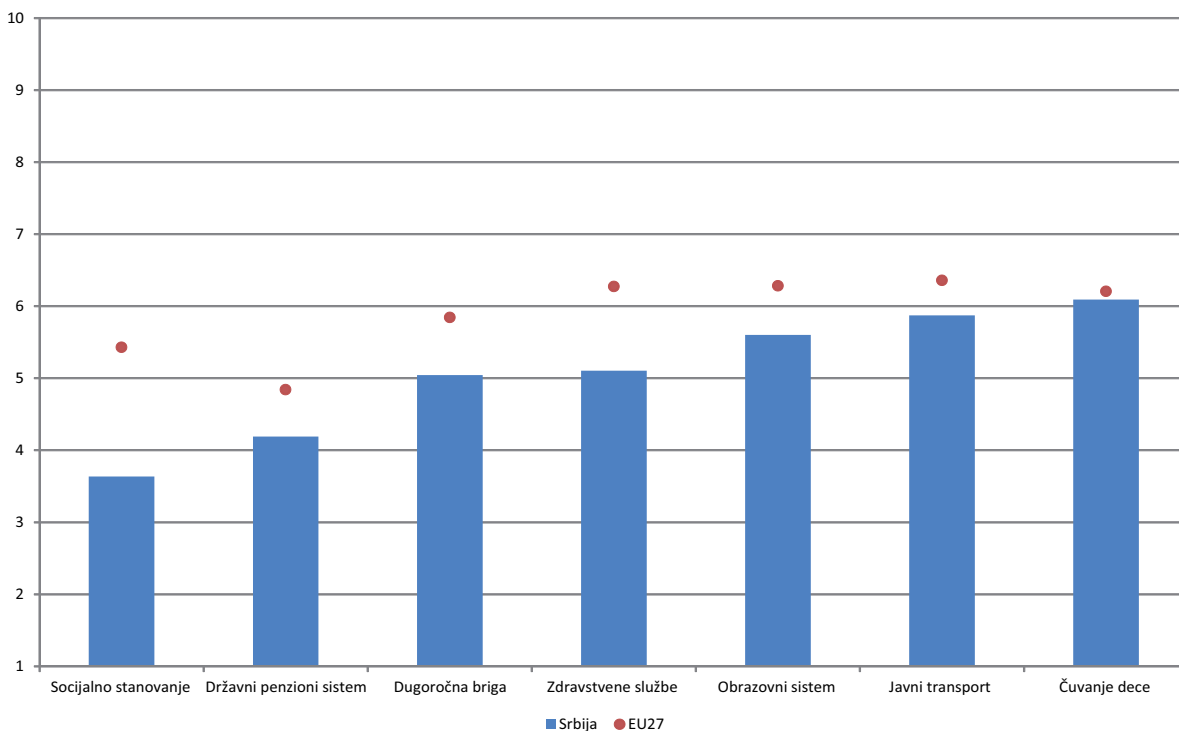
Od javnih službi o kojima su u Ispitivanju kvaliteta života u Evropi postavljena pitanja, stanovništvo Srbije je najveću ocenu za kvalitet dalo brizi o deci (6,1); to je slično proseku u EU27 (slika 4). Procenat stanovništva s decom koje koristi usluge čuvanja dece (23%) je sličan onom u ostalim zemljama zapadnog Balkana, ali niži od proseka u EU27 (34%).

Kvalitet zdravstvenih usluga ocenjen je s 5,1, dok je u EU27 on 6,3. Kvalitet dugoročne nege je ocenjen slično (5,0).

Stanovništvo Srbije doživljava velike teškoće kad je reč o dostupnosti zdravstvenih usluga. Troškovi posete lekaru predstavljaju velike teškoće za 14% stanovništva; ova brojka je nešto viša u odnosu na prosek u EU27. Pored toga, 30% tvrdi da im odlaganja prilikom zakazivanja posete lekaru pričinjavaju velike teškoće, a 24% kaže da im čekanje na pregled na dan kad imaju zakazano pričinjava velike teškoće. Ove brojke su među najvećim od svih anketiranih zemalja (veće su samo u Grčkoj, sa 33%, odnosno 27%).

Najnižu ocenu u Srbiji dobile su socijalne službe koje se zasnivaju na socijalnim davanjima, poput socijalnog stanovanja i državnih penzija (4,2). Stanovništvo pred penzijom (50–64 godine) je najkritičnije (3,9); to je slično Hrvatskoj. To je ista starosna grupa koja ima najveće teškoće da sastavi kraj s krajem (videti sliku 2).

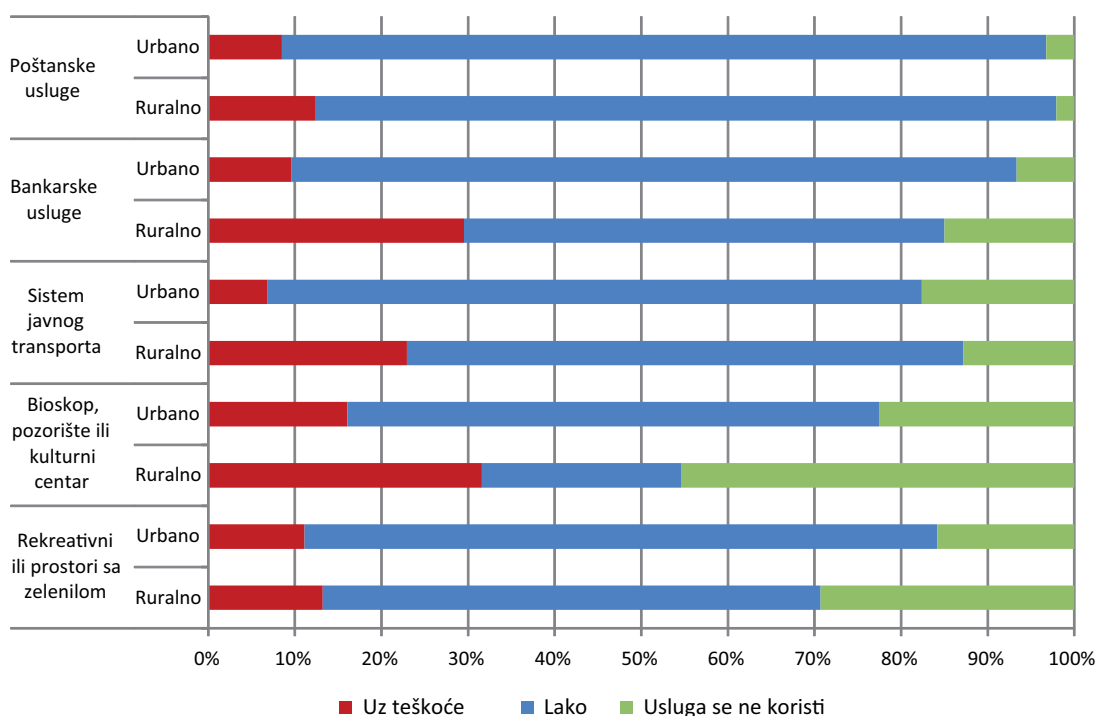
Slika 4: Ocene kvaliteta javnih službi

Napomena: Skala 1-10.

Stanovništvo u ruralnim područjima je u značajno nepovoljnijem položaju od stanovništva u urbanim područjima kad je reč o dostupnosti bankarskim uslugama, bioskopu ili kulturnim centrima, kao i javnom transportu (slika 5). Ukupno 45% stanovništva u ruralnim područjima tvrdi da uopšte ne koristi kulturne usluge. Srbija se nalazi u jednoj neobičnoj situaciji po tome što više onih koji ne koriste gradski prevoz ima u urbanim nego u ruralnim područjima, bez obzira na činjenicu da značajno veći broj stanovništva ruralnih područja ima probleme u vezi s dostupnošću sistema javnog prevoza. Ove razlike sugerišu da značajno veći stepen rasprostranjenog siromaštva verovatno postoji u ruralnim područjima, u kojima stanovništvo ne može sebi da priušti sopstveno vozilo ili odlazak na kulturna dešavanja.

Slika 5: Dostupnost usluga u susedstvu, % ispitanika

Poverenje i napetost

Tabela 7: Poverenje i napetost

	Srbija	Opseg za 34 anketirane zemlje		EU27
		Minimum	Maksimum	
Poverenje u ljude (skala 1-10)	4,6	Kipar 1,9	Finska 7,1	5,1
Poverenje u vladu (skala 1-10)	3,0	Grčka 2,1	Luksemburg 6,5	4,0
Poverenje u lokalne vlasti (skala 1-10)	3,3	Srbija 3,3	Luksemburg 6,7	5,2
Napetost između različitih rasnih ili etničkih grupa (% koji primećuje „veliku napetost“)	33%	Island 11%	Češka Republika 68%	37%
Napetost između bogatih i siromašnih ljudi (% koji primećuje „veliku napetost“)	48%	Danska 4%	Mađarska 71%	35%

Ovaj odeljak bavi se poverenjem u ljude, poverenjem u javne institucije i percepcijom napetosti između različitih grupa u društvu.

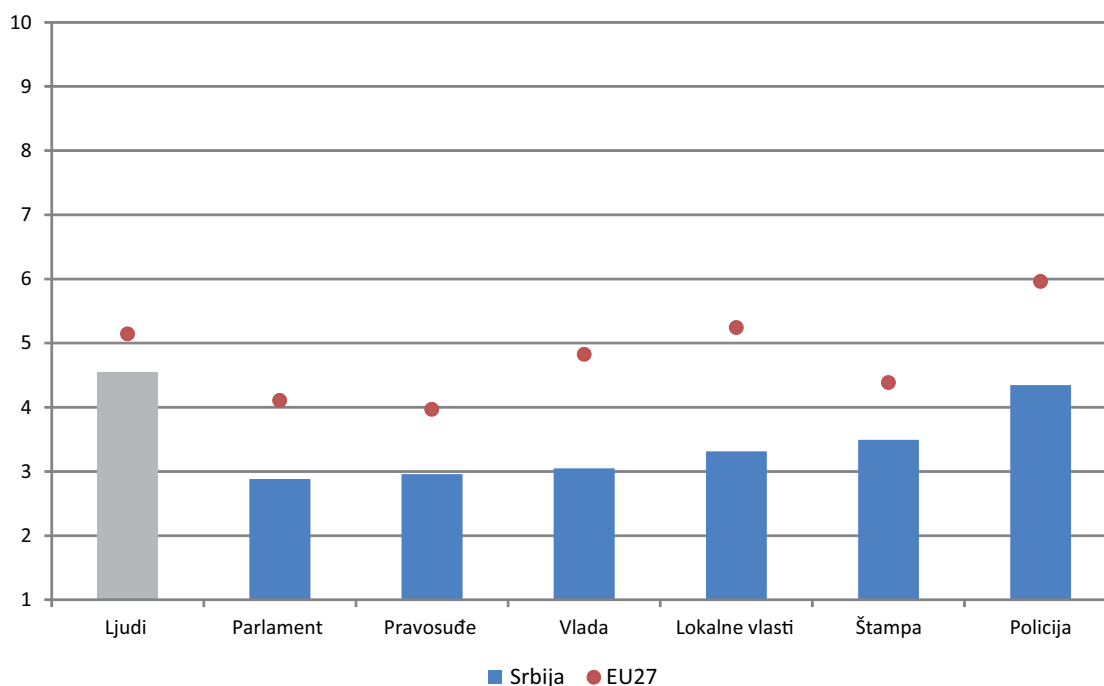
Poverenje u druge ljude smatra se ključnim pokazateljem socijalnog kapitala. Ukupno gledano, u Srbiji, stepen opšteg poverenja u ljude nalazi se na poziciji 4,6 na skali od 1 do 10 (slika 6). Kad se to uporedi s rezultatima za EU27 (u proseku 5,1), vidi se da 17 zemalja članica EU imaju viši stepen poverenja u ljude od Srbije, čiji rezultat je sličan onom za Bugarsku (4,5) i Litvaniju i Maltu (obe 4,7).

Analiza sociodemografskih faktora pokazuje da, za razliku od onog što je tipično za druge zemlje, obrazovanje i mladost nisu tesno povezani s većim poverenjem. Ono što izgleda da ima veći uticaj u Srbiji jesu izuzetno teški uslovi života, koji imaju negativan uticaj na poverenje; ocene ispitanika koji su izjavili da imaju velike teškoće u sastavljanju kraja s krajem i koji su imali najviši stepen materijalnog lišavanja su značajno ispod proseka (3,4, odnosno 3,7).

Kad je reč o javnim institucijama, poverenje u vladu u Srbiji (3,0) je značajno niže od proseka za EU27 (4,0), i najniže je od sedam zemalja proširenja koje su učestvovala u ispitivanju. Poverenje u nacionalni parlament (2,9) i u lokalne vlasti (3,3) je takođe malo. Druga istraživanja su pokazala da je stepen poverenja u javne institucije u velikoj meri povezan s percepcijom korupcije u javnom sektoru.⁷

Relativno nizak stepen poverenja u lokalne vlasti predstavlja ono po čemu se zemlje proširenja (osim Islanda) razlikuju od gotovo svih zemalja EU, u kojima stanovništvo ima veći stepen poverenja u lokalne vlasti nego u nacionalne institucije. Ovi rezultati mogu imati implikacije za regionalni i infrastrukturni razvoj u budućnosti i mogu poslati signal za jačanje institucionalnih kapaciteta.

Slika 6: Poverenje u ljude i institucije

Napomena: Skala 1-10.

⁷ U EU27, koeficijent korelacije je 0,86 (videti Eurofound, 2012, str. 137). Indeks percepcije korupcije prema Transparency International za Srbiju iznosi 3,9, pri čemu je 0 = visok stepen korupcije, a 10 = nema korupcije (videti <http://www.transparency.org/cpi2012/results>).

U zemljama s niskim stepenom poverenja u vladine institucije, na štampane medije se gleda kao na protivtežu nedostatku transparentnosti i iz tog razloga je moguće da im se više veruje.

Kada je reč o socijalnoj koheziji, jedna trećina ispitanika u Srbiji veruje da između različitih rasnih i etničkih grupa u njihovoj zemlji postoji mnogo napetosti.

Blizu jedne polovine ispitanika veruje da između bogatih i siromašnih ljudi ima mnogo napetosti (48%), što dalje ukazuje na probleme u vezi sa socijalnom kohezijom u Srbiji. Pored toga, postoje velike razlike u zavisnosti od stepena do kog ljudi doživljavaju materijalno lišavanje, pri čemu 68% najranjivije grupe tvrdi da između bogatih i siromašnih ljudi postoji velika napetost.

Participacija i isključenost

Tabela 8: *Participacija i isključenost*

	Srbija	Opseg za 34 anketirane zemlje		EU27
		Minimum	Maksimum	
Indeks percepcije socijalne isključenosti (skala 1-5)	2,5	Danska 1,6	Kipar 3,0	2,2
Učešće u volonterskom radu	16%	Crna Gora 9%	Kosovo 61%	32%
Građanska i politička uključenost	19%	Turska 8%	Island 61%	25%

Indeks percepcije socijalne isključenosti se zasniva na pitanjima o osećanju izostavljenosti iz društva, doživljavanju komplikacija u životu, kao i o priznanju za svoje aktivnosti. Ovaj indeks za Srbiju iznosi 2,5 (na skali od 1 do 5). Srbija i Kosovo, s istim indeksom, imaju najviši stepen percepcije socijalne isključenosti među zemljama proširenja; u EU27, viši stepen je zabeležen u tri zemlje – u Bugarskoj, na Kipru i u Grčkoj.

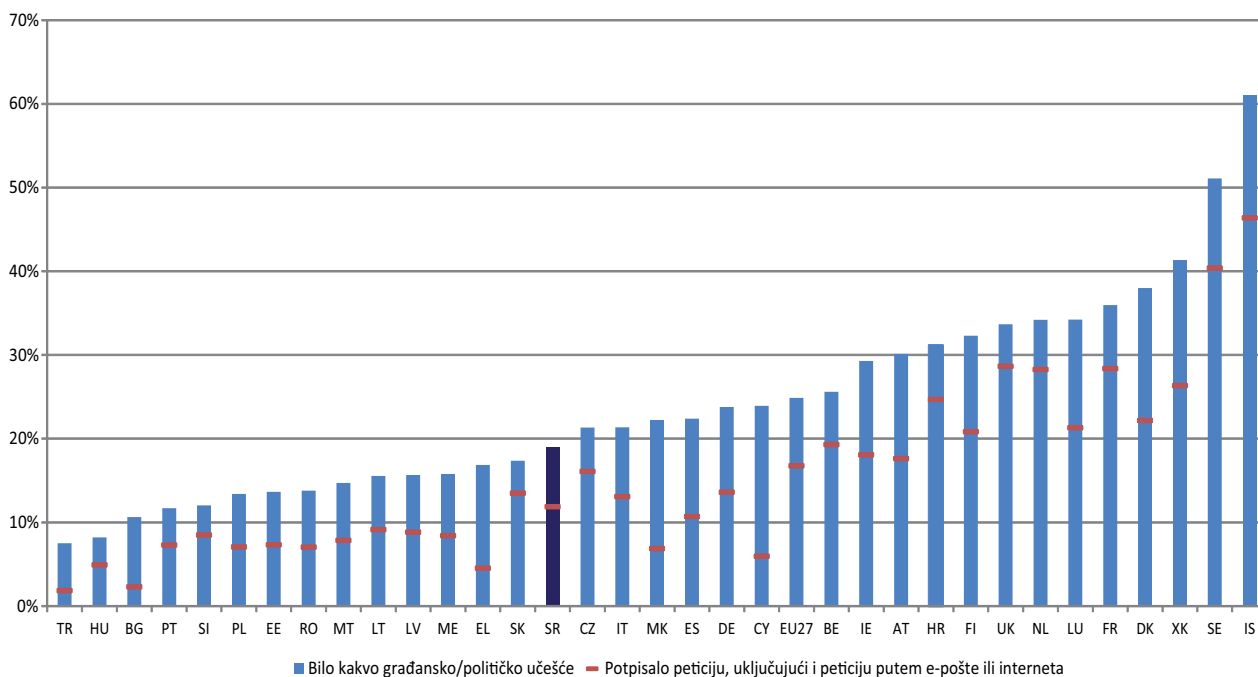
Osećaj isključenosti je značajno snažniji među starijim stanovništvom (2,7 za one starije od 50 godina), ali najveće razlike su u vezi s visinom prihoda: indeks je 2,1 za one koji se nalaze u četvrtini s najvećim prihodima, a 2,9 za one u četvrtini s najnižim.

Procenat ljudi koji su kontaktirali s političarem ili državnim službenikom, ili prisustvovali nekom mitingu ili demonstracijama (12%) nalazi se ispod proseka za EU27 (16%). Ukupno 12% je potpisalo peticije, uključujući elektronske peticije. Ukupna stopa građanskog ili političkog učešća iznosi 19% (slika 7).

Stepen građanskog ili političkog učešća putem gorepomenutih metoda direktnog kontakta (isključujući peticije) nalazi se ispod proseka za ljude starosti 35-49 godina, a iznad proseka za one s višim obrazovanjem i one u drugoj četvrtini po visini primanja. Postoji i razlika među polovima: stopa je 15% za muškarce i 9% za žene.

Učešće u neplaćenom volonterskom radu najmanje jednom godišnje navelo je 16%, ali stopa redovnih volontera (koji daju doprinos svakog meseca) je značajno manja. Treba, međutim, istaći da okvir i infrastruktura mogu imati važnu ulogu u omogućavanju volonterskog rada.

Slika 7: Građanska i politička uključenost, % ispitanika

Pristup u Ispitivanju kvaliteta života u Evropi odražava pokret koji postaje sve više globalni i koji ide dalje od isključivog fokusiranja na privredni napredak ka merenju širih ciljeva javne politike, poklanjajući više pažnje kvalitetu života.

Za više aspekata kvaliteta života i obimniji skup rezultata Ispitivanja kvaliteta života u Evropi, pristupite alatki **Mapiranje ispitivanja (Survey Mapping Tool)** na internet stranici Eurofounda.

Literatura

Eurofound (2012), *Quality of life in Europe: Impacts of the crisis*, Kancelarija za službene publikacije Evropske unije, Luksemburg.

Eurostat (2013), 'Gini coefficient of equivalised disposable income', tabela s podacima dostupna na internetu, dobijena od EU-SILC.

Odeljenje za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva i Republički zavod za statistiku (2010), *Praćenje socijalne uključenosti u Srbiji: pregled i trenutno stanje socijalne uključenosti u Srbiji na osnovu praćenja evropskih i nacionalnih pokazatelja*, Vlada Republike Srbije, Beograd, dostupno na <http://www.inkluzija.gov.rs/wp-content/uploads/2010/03/Monitoring-Social-Inclusion-in-Serbia-July2010ENG.pdf>.

